

LATVIJAS PĀRTIKAS
UZŅĒMUMU FEDERĀCIJA

SIA "Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs"

Depozīta sistēmas dzērienu iepakojumam ieviešana Latvijā.

Rīga, 2014

PROJEKTU LĪDZFINANŠĒ
EIROPAS SAVIENĪBA

EIROPAS LAUKSAIMNIECĪBAS FONDS LAUKU ATTĪSTĪBAI:
EIROPA INVESTĒ LAUKU APVIDOS

Saskaņā ar Latvijas Republikas Zemkopības ministrijas un SIA „Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs”
2014. gada 31. janvārī noslēgto līgumu Nr. 2014/14, aktivitāte „Nozares ekspertu ziņojumi”
Atbalsta Zemkopības ministrija un Lauku atbalsta dienests

LATVIJAS PĀRTIKAS
UZŅĒMUMU FEDERĀCIJA

Darba uzdevums

- Pētījums tapis sadarbībā ar Sabiedrību ar ierobežotu atbildību „Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs”;
- Šī darba mērķis ir sniegt ieskatu par depozīta sistēmas dzērienu iepakojumam darbības pamatprincipiem, kā arī pamatot tās ieviešanas nepieciešamību Latvijā. Darbā tiks atspoguļoti tie kritēriji, kas būtu jāievēro depozīta sistēmas darbībā iesaistītajām pusēm – ražotājiem, tirgotājiem, valstij un patērētājiem.

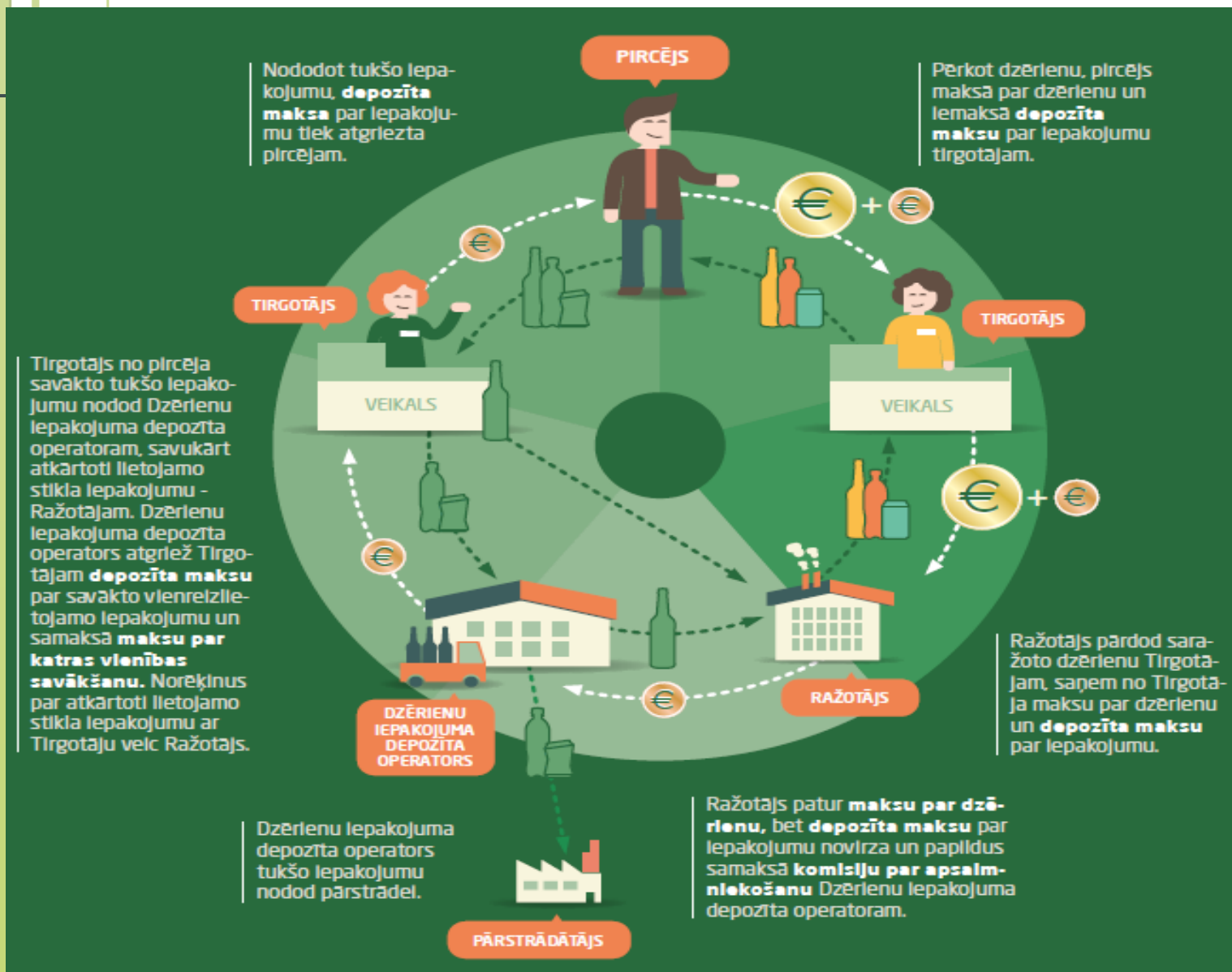

LATVIJAS PĀRTIKAS
UZŅĒMUMU FEDERĀCIJA

Depozīta sistēmas darbības pamatprincipi

- Depozīta sistēma ir dalībnieku, procesu un normatīvo aktu kopums, kas paredz papildmaksas pievienošanu potenciāli piesārņojošu produktu (šajā gadījumā dzērienu iepakojuma) cenai, kā arī šīs maksas atgriešanu, piesārņojuma novēršanas (iepakojuma atgriešanas) gadījumā;
- Eiropas Savienībā (ES) depozīta sistēma pamatā tiek pielietota dzērienu iepakojuma otrreizējās izmantošanas un pārstrādes veicināšanai;
- Depozīta sistēmu parasti izmanto stikla, plastmasas un metāla iepakojumam, kas ir galvenie dzērienu iepakojumā izmantotie materiāli. Šie dzēriena iepakojuma veidi ir arī paredzēti Konceptijā par depozīta sistēmas piemērošanu dzērienu iepakojumam Latvijā.

Kā darbosies dzērienu iepakojuma depozīta sistēma?

LATVIJAS PĀRTIKAS
UZŅĒMUMU FEDERĀCIJA

Citu valstu pieredze

- Depozīta sistēmu dzērienu vienreiz lietojamam iepakojumam Eiropā piemēro Igaunija, Zviedrija, Somija, Vācija, Dānija, Norvēģija un Horvātija;
- Depozīta sistēmu vienreiz lietojamam dzērienu iepakojumam vērtē vai plāno ieviest Beļģija, Lielbritānij un Īrija;
- Arī Lietuva vērtē iespējas ieviest depozīta sistēmu vienreiz lietojamam dzērienu iepakojumam no plastmasas, alumīnija un stikla. Šobrīd, Lietuva jau ir pieņēmusi attiecīgus normatīvos aktus, kas nosaka depozīta sistēmas ieviešanu arī vienreiz lietojamam iepakojumam;
- Igaunijā depozīta sistēma veiksmīgi darbojas no 2005.gada un tiek piemērota gan vienreiz lietojamam, gan atkārtoti lietojamam iepakojumam.

LATVIJAS PĀRTIKAS
UZŅĒMUMU FEDERĀCIJA

Depozīta sistēmas nepieciešamību nosaka ES materiālu savākšanas normas.

- Eiropas Savienības tiesību normas nosaka minimālos materiālu reģenerācijas apjomus, kurus dalībvalstīm ir obligāti jāizpilda. Reģenerācijas apjomiem ir tendence pieaugt. Šobrīd Latvijā formāli darbojas dalītā atkritumu vākšanas sistēma, kas paredz atkritumu šķirošanu pēc sastāva (piem stikls, plastmasa, metāls). Tomēr prakse rāda, ka tā nav visai efektīva un paredzams, ka nespēs nodrošināt ES noteikto normu izpildi, kas var novest līdz soda sankcijām pret valsti.
- Jau šobrīd Eiropas Komisija strādā pie jaunām materiālu reģenerācijas normām, kuras neizbēgami noteiks dalībvalstīm vēl augstākus materiālu savākšanas rādītājus.

LATVIJAS PĀRTIKAS
UZŅĒMUMU FEDERĀCIJA

Šobrīd spēkā ir sekojošas reģenerācijas normas iepakojumam

Nr	Iepakojuma veids	Reģenerācijas apmērs (%)			
		2012	2013	2014	2015
1.	Papīrs, kartons	79	81	82	83
2.	Plastmasa	37	39	40	41
3.	Metāls	46	48	49	50
4.	Stikls	58	61	63	65
5.	Koks	27	28	28	20

LATVIJAS PĀRTIKAS
UZŅĒMUMU FEDERĀCIJA

Secinājumi

- Depozīta sistēmas dzērienu iepakojumam ieviešanas nepieciešamību nosaka arvien pieaugošās iepakojuma reģenerācijas normas, kuru izpilde var kļūt neiespējama.
- Lai veicinātu ptērētājus atgriezt izlietoto iepakojumu ir nepieciešama vienota sistēma, kas motivē patērētājus. Citu valstu pieredze rāda, ka tikai depozīta sistēma ir pietiekoši motivējoša un saprotama iedzīvotājiem. Dalītā atkritumu vākšanas jeb šķirošanas sistēma nereti ir pārāk apgrūtināša un nepieejama patērētājiem.
- Dalītā atkritumu vākšana praktiski nedarbojas lielākajā valsts teritorijas daļā un nespēj nodrošināt izvirzīto mērķu sasniegšanu. Meži, ceļu nomales, piejūras teritorijas, joprojām, ir ļoti piegrūžotas un atkritumu lielāko daļu sastāda tieši izlietotais dzērienu iepakojums.

LATVIJAS PĀRTIKAS
UZŅĒMUMU FEDERĀCIJA

Secinājumi

- Depozīta sistēma varētu veiksmīgi darboties paralēli dalītajai atkritumu vākšanas sistēmai, ko pierāda arī veiksmīga citu valstu pieredze.
- Šobrīd ir sagatavota lielākā daļa normatīvās bāzes depozīta sistēmas ieviešanai.
- Igaunijā depozīta sistēma darbojas no 2005.gada, bet Lietuvā ir panākta vienošanās par depozīta sistēmas ieviešanu un likumprojekti tiek apstiprināti parlamentā.
- Depozīta sistēmas ieviešana nodrošinātu arvien pieaugošo iepakojuma savākšanas normu izpildi un ievērojami samazinātu piesārņojumu dabā.

LATVIJAS PĀRTIKAS
UZŅĒMUMU FEDERĀCIJA

Priekšlikumi

1. Ieviest depozīta sistēmu dzērienu iepakojumam, maksimāli pietuvinot to Igaunijas modelim, kas ir pierādījis sevi, kā pietiekami efektīvs.
2. Depozīta sistēmu piemēro visu dzērienu (ieskaitot alkoholiskos dzērienus) iepakojumam no stikla, plastmasas, metāla.
3. Depozīta sistēmas operatora funkciju valstī būtu jānodrošina vienam operatoram, ko veidotu dzērienu ražotāju un tirgotāju organizācijas.
4. Operatoram būtu jādarbojas uz bezpeļņas principiem maksimāli veicinot sistēmas efektivitāti.
5. Radusies peļņa būtu reinvestējama infrastruktūras attīstībā, lai padarītu sistēmas darbības izmaksas pēc iespējami lētākas.
6. Depozīta maksa dzērienu iepakojumam tiek pievienota papildus preces cenai un netiek aplikta ar pievienotās vērtības nodokli.

LATVIJAS PĀRTIKAS
UZŅĒMUMU FEDERĀCIJA

Priekšlikumi

7. Ja pašvaldības administratīvās teritorijas apdzīvotā vienībā tuvā attālumā atrodas vairāki mazumtirdzniecības veikali, kuros pārdod alu un bezalkoholiskos dzērienus depozīta iepakojumā, tie var veidot vienu kopīgu depozīta iepakojuma pieņemšanas vietu;
8. Depozīta iepakojuma savākšanas maksas aprēķināšanai tiek izmantota formula, kas tiek ietverta normatīvajos aktos;
9. Depozīta sistēmas izveidei un ieviešanai būtu piesaistāms finansējums no Eiropas Savienības fondiem, ievērojot valsts atbalsta nosacījumus. Tādejādi sedzot sākotnējās investīcijas iepakojuma iepakojuma pieņemšanas punktu izveidei.

LATVIJAS PĀRTIKAS
UZŅĒMUMU FEDERĀCIJA

Paldies par uzmanību!